

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13320

YEHAOSH ZAMLHEFT

Yehoash

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

באוועגלעכע כרעסטאָמאַטיע,

צונויפגעשטעלט פון ש. באַסטאַמסקי.

(זאמלונגעפנט)

פאַרלאַג. נייע יידישע פאָלקסשול.

ווילנע ° ° ° ° ° ° 1930.

באוועגלעכע כרעסטאָמאַטיע,

צונויפגעשטעלט פון ש. באַסטאַמסקי.

י ה ו ה ש

זאַמלעפּט

פאַרלאַג, נייע יידישע פּאַלקסשול.

ווילנע ° ° ° ° ° ° 1930.

Printed in Poland.

Wypisy żydowskie w zeszytach.
złożone przez S. Bastomskiego.

„J e h o j o s z”

Drukarnia „E x p r e s s” Wilno, Wielka 33.

י ה ו א ש

די ביכלעך האָבן אויפגעוועקט ביי אים
א ווילן צו וויסן, צו בילדונג.
אזוי ווי אין יענער צייט האָט מען געקאָנט
באַקומען בילדונג נאָר אין פרעמדע שפראַכן,
הייבט אָן דער יונגער יהוּאַש פלייסיק צו שטו-
דירן רוסיש און דייטש און מאַכט אין אַ קורצער
צייק גרויסע פעולות.

צו 15 יאָר הייבט יהוּאַש אָן אליין צו
שרייבן לידער און אייניקע פון זיי גיט זיך
אים איין אָפצודרוקן און די דאַמאַלסדיקע
יידישע זשורנאַלן, „די יידישע ביבליאָטעק“ פון
י. ל. פּרץ אין „הויזפריינד“ פון מ. ספּעקטאָר.

יהוּאַש איז דער ליטעראַרישער נאָמען פון
יהוּאַש-שלמה בלומגאַרטן, ער איז געבוירן גע-
וואָרן אין ווערזשבאָלאָווע (ווירבאַלן) סוּוואַל-
קער געגנט אין ניסן 1871.

בין 14 יאָר האָט יהוּאַש געלערנט אין
חדרים און ישיבות. די רעליגיעזע לימודים
האָבן אָבער גיט באַפרידיקט דעם יונגן לעבע-
דיקן יהוּאַש און ער האָט בשתיקה פון די
רביים גענומען לייענען פאַר יענער צייט „טריפה“
ביכלעך, אין וועלכע עס האָט זיך דערציילט
וועגן דער אַרומיקער וועלט, וועגן דעם לעבן
פון מענטשן, וועגן דער שיינקייט פון דער נאַטור.

זעלישע באפרידיקונג ווי דאָס אויפשרייבן צען
 אייגענע לידער"...

אזוי הויך האָט יהוָאָש געשאַצט זיין אַר-
 בעט איבערן תנ"ך.

די אַרבעט איז אַ גוואַלדיק גרויסע. אויף צו
 פאַרענדיקן זי האָט זיך געפאַדערט נאָך פיל יאָרן.
 און אין אייניקע בריוו האָט דער דיכטער
 אויסגעדריקט די מירא, אַז דאָס זאָל זיך אים
 חלילה ניט איינגעבן...

אין צום אומגליק איז אַזוי געשען. די פען
 איז אַרויסגעפאַלן פון דעם דיכטערס האַנט
 אין מיטן דער אַרבעט...

אויסער אַריגינעלע ווערק און דער תנ"ך-
 איבערזעצונג האָט נאָך יהוָאָש געשאַסן פיל
 איבערזעצונגען פון אַנדערע שפראַכן: דייטש,
 ענגליש, אַראַביש א. א.

באַזונדערס וויכטיק איז זיין איבערזעצונג
 פון דער גרויסער פּאָעמע פון דעם אַמעריקאַנער
 דיכטער לאַנגפּעלאַ "דאָס ליד פון הייאָוואַ-האַ".
 אין צוויי בענדער האָט יהוָאָש באַשריבן
 די אַיינדרוקן פון זיין ריזע קיין ארץ-ישראל.
 זייער אַ וויכטיקע אַרבעט זיינע (בשותפות
 מיט ד"ר ח. ספיוואַק) איז אויך דער יידישער
 ווערטערבוך, וווּ עס ווערן פאַרטייטשט אַלע
 העברעישע ווערטער און אויסדרוקן, וואָס קומען
 אַריין אין יידיש.

און ווער ווייס, וויסיל טייערע ווערק דער
 גרויסער דיכטער וואָלט נאָך געשאַסן, ווען
 דער אַכזריותדיקער טויט רייסט ניט איבער
 אַזוי פּלוצלונג זיין אַרבעט?...

געשטאַרבן איז דער דיכטער אין ניו-
 יאָרק דעם 10 יאַנואַר 1927.

אין יאָר 1890 איז יהוָאָש אָפּגעפאַרן קיין
 אַמעריקע. דאָרט האָט דער דיכטער אין משך
 פון 10 יאָר כמעט ווי גאָר ניט געשאַפן. ערשט
 אין יאָר 1900 (נאָך אַ שווערער קראַנקייט)
 הייבט דער דיכטער ווידער אָן צו שרייבן,
 דרוקט זיינע לידער אין פאַרשיידענע זשור-
 נאַלן און צייטונגען אין אַמעריקע און אין
 אייראָפּע און ווערט אינגיכן באַרימט ווי אַ גרוי-
 סער דיכטער.

שפּעטער דערשיינען זיינע ווערק אין 10
 בענדער.

אַבער ניט נאָר מיט זיינע לידער איז
 יהוָאָש באַרימט געוואָרן. אפּשר נאָך אַ גרע-
 סערער אויפטו פאַר דער יידישער ליטעראַטור
 איז זיין איבערזעצונג פון תנ"ך אין יידיש.
 אויף דער דאָזיקער איבערזעצונג האָט דער
 דיכטער געאַרבעט איבער 20 יאָר.

דער דאָזיקער אַרבעט האָט זיך דער דיכ-
 טער איבערגעגעבן מיט לייב אין זעל. חדשים
 לאַנג האָט זיך יהוָאָש געגריבלט אין פאַרשיי-
 דענע ביבליאָטעקן, צונויפגעזאַמלט אין זיין
 אַרבעטסציימער הונדערטער תנ"ך-איבערזעצונגען
 אין פאַרשיידענע שפראַכן, אַלץ געלייענט און
 געשטרעבט דערצו, אַז די אַרבעט זיינע זאָל
 אַרויסקומען וואָס פּולקומער, וואָס פינקט-
 לעכער.

סאָג און נאַכט איז דער דיכטער געזעכט
 איבער דער אַרבעט און לסוף געשאַפן אַ וונ-
 דערבאַר ווערק, וואָס האָט נאָך אין יידיש
 קיין גלייכן ניט.

יהוָאָש האָט אַזוי ליב באַקומען זיין אַרבעט
 איבערן תנ"ך, אַז ער האָט זיך צוליב איר אַנט-
 זאָגט פון אַלע איבעריקע שאַפונגען.

אויף דער פּראַגע פון זיינעם אַ פּריינד,
 צי שטערט ניט דער תנ"ך זיין אייגן שרייבן,
 האָט יהוָאָש אַזוי געענטפּערט:

"יא, איך בין איצט פול מיט אַלערליי
 זענוגען און רעגונגען. כּיהאַב איצט געקענט, ווען
 כּיוואָלט געהאַט די צייט און דעם ווילן, אַנשרייבן
 אָן אַ צאָל ביכער. אָבער וואָס פאַר אַ פאַר-
 גלייך, וואָס פאַר אַ באַטרעף האָט עס מיטן תנ"ך
 אַרויסברענגען איין פּסוק צו מיין צופרידנקייט
 וועט מיר ברענגען מער אויפליכטונג און

ד ע ר ז י י ד ע ז ל מ ן .

זכרונות פון יהוּאָש.

דערפאר איז דער קאפיטאן געווען ביים זיידן א גאנצער בן-ביה. שבת צו פיש איז שוין געשטאנען אָנגענרייט פאר אים א זיל-בערנע טאָץ מיט א טעלער פיש און א פלעשל „פייסאכאָוואָס“.

פאר „זאלמאַנען“ וואָלט דער קאפיטאן קיין צען זעק ציבעלע ניט גענומען. ער האָט פשוט געבענקט נאָך א רוסיש-וואָרט, און דער זיידע איז געווען דער איינציקער, וואָס האָט צו אים גערעדט ניט אויף דער „הינטישער שפראַך פון די מיאטעזשניקעס“.

אינדעראמתן איז דער זיידע אליין אויך געווען א שטיקל מיאטעזשניק. אין קהל-שטיבל האָט ער שטענדיק געהאט מאָדנע רעוואָלוציאַ-בערע געדאַנקען בנוגע צו די התחייבותן פון די רייכע באַלעבאַטיס צו אָרעמע. און פלעגט קומען צו צדקה, פלעגט דער זיידע זלמן זייער אָפט זיך אויסשטעלן און זאָגן, אז אויף דעם און יענעם האָט מען נישט אַרויפגעלייגט גע-נוג, און אז ער איז ניט חולה צו געבן מער. און א טבע האָט ער געהאַט צו קלאַפן מיט דעם שטעקן איבער דעם טיש מיט אַזאַ רציחה, אז אויף אַלעמען פלעגט א פחד אָנפאלן. און אויסגעפירט האָט תמיר ער.

ער האָט געהאַט א „שטאַט“ אויבן-אָן אין דעם גרויסן בית מדרש, אָבער אליין האָט ער געדאוונט אין דער שוסטער-קלוי, ווו ער פלעגט יעדן אינדערטרי און סאַרנאַכט לערנען פאר די בעלי-מלאַכות.

געדאוונט אין בית-מדרש האָט ער בלויז פרייסאַגצונאַכט, און דאָס האָט ער געטאָן מיט א באַשטימטן פלאַן. אַהין פלעגן געוויינטלעך קומען די אָרעמע לייט פון די אַרומיקע שטעט, וועלכע מע האָט געדאַרפט באַזאָרגן מיט א פלאַן צום עסן.

קיים האָט מען געענדיקט דאוונען מעריב, איז שוין דער זיידע געווען הינטער דער בימה און האָט איבערגעקוקט די צאָל פון דער הונגעריקער מחנה. צוויי אורחים האָט ער גלייך גענומען פאר זיך, און דאָן האָט ער גענומען קאָסאַנעווער.

ווען איך בין געבוירן געוואָרן, איז שוין מיין זיידע זלמן געווען אויסן עולם האמת. (הראיה, אז איך הייס נאָך אים א נאָמען). קיין בילד איז פון אים נישט געבליבן. און דאָך זע איך מיין זיידן פאר מיינע אויגן, אַזוי ווי איך וואָלט אים פערזענלעך געקענט. די מאַמע און דער פעטער און אַלע אונדזערע קרובים פלעגן זיך אַזוי פיל פון אים אַנוערציילן מיט אַלע זיינע מינעס און תנועות, אז זיין אויסזען האָט זיך טיף איינגעקריצט ביי מיר אין מוח אויף תמיד. ער איז געווען א שטאַרק-געבויטער, הויך-געוואָקסענער מענטש מיט א געדיכטער, נישט זייער לאַנגער, אָבער שוין צו ברייטער באַרד, מיט א פאַר שוואַרצע אויגן, וואָס האָבן גע-שאַסן טונקען פייער, און א קול האָט ער גע-האַט פון א לייב.

ער איז געווען דער נגיד פון שטעטל, אַ ייד אַ סוחר און איז אויסגעפאַרן אַ וועלט צוליב זיינע געשעפטן. דערצו איז ער נאָך אַ גרויסער למדן געווען.

אָבער מער פון אַלע אַנדערע באַלעבאַטיס פון שטעטל האָט ער זיך אויסגעצייכנט מיט זיין קענען גוט ריידן פויליש און רוסיש. אין יענער צייט — גלייך נאָך דעם צווייטן פוילישן מיאטעזש, — איז רוסיש געווען אין אונדזער געגנט פּמעט אינגאַנצן אומבאַקאַנט. מיט די קאָזאַקן, וואָס זיינען איינגעשטאַנען אין שטעטל, פלעגט מען זיך צוזאַמענריידן האַלב אויסן ווונק און האַלב אויף אַ געבראַכענעם פויליש. און סאַקע צוליב די דאָזיקע קאָזאַקן איז דער זיידע זלמן געווען דער „מלאך המושיע“ פון אונדזער שטעטל.

פּמעט יעדן טאָג פלעגט עמיצער אַריינקו-מען מיט דעם נוסח, וועלכן דער זיידע האָט שוין געקענט אויף אויסחייניק: „רב זלמן, קאָ-זאַקן האָבן מיך באַגנבעט. גייט אַריבער, לעבן זאָלט איר, און רעדט מיטן קאפיטאַן“...

און דער זיידע פלעגט אָנטאָן די זיידענע זשופעצע מיטן שטריימל און פלעגט אַוועק זיך געשטודלען.

— איר, זייט מוחל, גייט נאך אָט יענעם
באלעבאָס מיט דער גלאַנציקער קאָפּאַטע און
זאָגט, רב זלמן האָט אייך געשיקט...
— און איר, רב אורח, גייט מיטן שמש
ביז עק מאַרק, גייט אַריין אין דער ערשטער
טיר פון דעם ציגעלנעם הויז און זאָגט, אז
רב זלמן האָט אייך געשיקט.
און אזוי האָט ער יעדן צעשיקט אויף
א פּלאַץ.

איינמאַל ערב פּסח זיינען אין שטעטל
אַנגעקומען אזויסיל אַרעמעלייט, אז לאַנג
נאָכדעם, ווי דער עולם איז זיך שוין צע-
גאַנגען פון דעם גרויסן בית-מדרש, איז נאָך
דעם זיידן אַלץ ניט געלונגען אַלעמען אייג-
צוקוואַרטירן.

לאַנג קלערן האָט מען ניט געקענט. איז
ביים זיידן געבליבן שיקן אויף גאָטס באַראַט
צו אַזעלכע, וואָס האָבן געוויינטלעך אַן אַרעמאָן
אויבן שוועל ניט אַרויסגעלאָזט.

— זייט מוחל — האָט ער זיך געווענדעט
צו אַ הויכן און דאַרן יידן—שפּרינגט אַריבער
צו שמעון דעם קאַלכער אין זאָגט אים, אז
איך האָב אייך געשיקט..

אין אַ האַלב שעה אַרום איז שוין איט-
לעכער געגאַנגען, וווּ דער זיידע האָט אָנגע-
חזין, און דער זיידע אַליין האָט מאַרשירט
בראש פון זיינע דריי אורחים צו זיך אַהיים.
אין שטוב האָט מען שוין געוואַרט.

דער זיידע איז אַריין מיט אַ ברייטן באַ-
סאָון „גוט יום-טוב" און האָט גענומען אָפּ-
ריכטן דעם סדר.

די דריי פאַר גרויסע און זילבערנע לייכ-
טער האָבן זיך געשפיגלט אין די רויטע פּוסות,
די געזיכטער פון אַלעמען זיינען געווען אויס-
גערויטלט און יום-טובדיק, און אין הויז האָט
געקלונגען אַ געמיש פון קינדער, פּרויען און
מענער-שטימען, וואָס האָבן געזאָגט די הגדה
מיט אַ פּייערלעך אימפעט.

ס'האָט זיך דערהערט אַ קלאַפּ. עמיצאַר
האָט געעפנט די טיר.

דער זיידע און אַלע ביים טיש האָבן פאַר-
וונדער און האַלב צעשראָקן אָפּגעהאַקט אין
מיטן זאָגן...

אין אַ מינוט אַרום איז אין עס-צימער
אַריין דער הויכער דאַרער ייד.

— רב זלמן — האָט ער געזאָגט מיט אַן
אַראָפּגעלאָזענעם קאָפּ: זיי האָבן מיך צוריק-
געשיקט.

— ווערו? — האָט דער זיידע געמרעגט. ער
האָט אין דעם מאַמענט פאַרגעסן, וווּהין ער
האָט דעם יידן איינגעקוואַרטירט.

אַט דאַרט, וווּהין איר האָט מיר געהייסן
גיין... זיי זאָגן, זיי ווילן קיין זאַקוטניקעס נישט
האַבן.

דער זיידע איז צוערשט רויט געוואָרן,
דאַן איז ער געוואָרן משונה בלייך און האָט
פאַרביסן די אונטערשטע ליפּ מיט אַ שטיק
באַרד.

— זאָל עס אייער לעצטע דאַנה זיין —
האָט ער געזאָגט מיט אַ געצוונגענעם שמייכל
צום אורח: — מיר דאַרפן טאַקע נאָך איינעם.
ס'וועט זיין פּריילעכער, און קניידלעך וועט
איר לסקן, אַשר לאַ קניידלונג אבותרנו.

ווען דער אורח איז שוין געוועסן אויפן
פּלאַץ, וואָס מע האָט פאַר אים געמאַכט, האָט
דער זיידע זיך אויפגעהויבן פון העסע-בעט,
שנעל אויסגעטאַן דעם קיטל, אָנגעטאַן אויפן
קאָפּ זיין שטריימל און זיך געווענדעט צו
אַלעמען:

— זאָגט אייך, קינדער, די הגדה, און
וואַרט ניט אויף מיר. איך וועל באַלד זיין צו-
ריק. איך מוז פאַרדיכטן אַ דבר-פּצווה...

אין אַ מינוט אַרום האָט ער שוין געשפּאַנג
צו דעם קאַפיטאַן פון די קאַזאַקן.

דער קאַפיטאַן איז געווען שמאַרק איבער-
ראשט צו זען „זאַלמאַנען" אין דער ערשטער
נאַכט פון דער יידישער „פּאַסכאַ".

— וואָס איז, זאַלמאַן, — האָט ער געלאַכט:
— האָט עמיצער דיינע מצות געגנבעט?

— גאַטפאַרן קאַפיטאַן, — האָט דער זיידע
געענטפּערט: — אויב דו ביסט מיר אַ גוטער
פּריינד, שיק אַריבער צוויי קאַזאַקן צו שמעון
דעם קאַלכער, און לאָזן זיי דאַרטן שטיין אין
קוואַרטיר.

דער קאַפיטאַן האָט באַלד געהייסן אַזעק-
שיקן צוויי קאַזאַקן צו שמעון דעם קאַלכער.

ווען דער זיידע איז צוריקגעקומען, האָט מען נאָר-וואָס געענדיקט די הגדה און זיך גענומען עסן.

אלע האָבן געוואָלט וואַרטן, אָבער דער זיידע האָט געהייסן אלעמען עסן און ער אליין האָט גענומען אַניאָגן די נישט דערזאָגטע הגדה. ער האָט נאָך נישט באַוווּן צו ענדיקן, ווי עס איז אַריינגעלאָסן שמעון דער קאַלכער, ברעכנדיק די הענט.

— סטייטש, רב זלמן, וואָס האָט איר פון מיר געוואָלט? וווּ איז דאָס געהערט געוואָרן, אַז איין ייד זאָל דעם צווייטן אַזוי אָפּטאָן? דער זיידע וואָס געלאָזט שמעון וואַרטן און האָט געענדיקט זאָגן די הגדה. דאָן האָט ער זיך אויפגעשטעלט און זיינע דיקע ברעמען זיינען געווען פינצטער און בייז. — שעמען מענט איר זיך אין אייער ווייטן

האלדו אַריין, — האָט ער שמעון אַריינגע- שריען אין פנים אַריין: — איר זייט אַ ייד אַן עושר און קיין קינדער האָט איר נישט, און קיין אורח קומט ביי אײך קיינמאָל אויפן שוועל נישט אַרויף, און אַז איך שיק אַן אַרעמאָן, זייט איר שופך דמים און זאָנט, אַז איר ווילט קיין זאַקוטניקעס נישט האָבן...

— זעט איר אָבער, ביי מיר איז איין אַרעמאָן ווערט צוויי קאַזאַקן, כאָטש ביי אײך איז אַן אַרעמאָן אַזאַ ביליקער אַרטיקל!...

די געשיכטע האָט זיך געענדיקט מיט דעם, וואָס דער זיידע האָט זיך געמוזט נאָך אַמאָל מטריח זיין צום קאַפיטאַן...

אָבער פון יענעם טאָג אָן, אַז דער זיידע פלעגט שיקן אַן אורח אַפילו צו יונה דעם פראַ- צענטניק, פלעגט ער אים צונעמען באהכה רבה...

לידער פון יהואש

מיט אַ גילדערנעם קרוג.

מיט אַ גילדערנעם קרוג,

מיט אַ גילדערנעם קרוג

קומט די טאָכטער פון מלך צום ברונעם;

שטייט די זון ביים ראַנה,

און לאַכט נאָכאַנאַנד,

און פאַלט און צעשייט זיך אין ברונעם.

אַ בורבל, אַ בלעזל,

אַ גילדערנער העזל

לויפט אַרום גילדערנעם קרוג;

און די טאָכטער פון מלך

שעפט וואַסער און זונען,

וואַסער און זונען

און גילדערנע רינגען פון ברונעם.

ציפי - צי - ציף.

שטייט אַ שווערבל אויף אַ דאך,
און פינמלט צום באַגינען;
אין מורח שלאָגט אַ שאַרער שליאַך,
אין פינשטאַק וועקן זיך די פינען;

קומט מיט פערל באַהאַנגען פרימאַרגן צו גיין,
קרייען און לאַכן די הענער;
דער יונגער פרימאַרגן איז שיין,
און דער מאָג וועט זיין נאָך שענער.

ציפי - ציף, ציפי - צי - ציף,

אַ שיינעם דאַנקו!
גיט שוואַלב פון זיך דעם טוי אַ טריף,
און היז און הער און שלינג און שלאַנג;
ליכטיק האַלב און פינצטער האַלב,
און ציף - ציף - ציף די קליינע שוואַלב,

ציפי - צי - ציף, ציפי - צי - ציף,

דער שיינער מאָג איז מין;
דער הימל אין הויך און די ערד אין דער טיף
וועט לויטער מיינע זיין,
ציפי - צי - ציף, ציפי - צי - ציפי - צי - ציף,
וועט לויטער מיינע זיין.

י ו נ ג ש נ י י .

און מיר גייען און טאנצן
און ווערן אליץ גרינגער.

אזוי וועלן מיר גיין
א גאנצע נאכט,
זינגענדיק, שווינגנדיק,
טאנצענדיק דורך שלאפעדיקע קיניגרייכן.

שפרינגט יונגשניי אויף א בוים
פון צווייג צו צווייג,
און שפרייט און שיט און לאכט,
שפרינגט צוריק אויף מיינע האָר,
און לאכט אין מיין אויער,
אין מיין מויל,
אין מיין נאָז;
לאכט און זינגט,
און איך לאך און זינג און שווייג.

פרימאָרגנס וועט זיין אַ ווייסער דאָרף,
און בלאָע שאַטנס וועלן זיך גליטשן
איבערן ווייסן דאָרף,
און הויכע רויכ-הבדלות
וועלן זיך פלעכטן צום הימל
און זיך שפיגלען בלאָ אויפן שניי;
און איך וועל ליגן אין מיין בעט,
לאכנדיק, זינגענדיק,
מיטן יונגן שניי,
מיט יונגשניי פון דער נאכט.

גוט איז אומצוגיין אליין
אום האַלבער נאכט אין שטילן דאָרף,
אומגעזען און אומגעהערט,
ווען דער יונגשניי נידערט
אויף די הייזער,
אויף די שייערן,
אויף די אויסגעשפאָנטע וועגן,
אויף די הויפנס שטיינער,
אויף דעם הונטס קאָנורע.

אויסגעמעקט דער לעצטער אָפשיין פון
אַ שויב.

אין די הענגעדיקע וויגן
שלאָפן קינדער אויסגערויטיקט;
אין די שווערע בעטן
כראָפען שטארקע לייבער;
אין די הייסע שטאלן
מעלה-גרהן ברוינע קי
מיט האַלב-פארמאכטע אויגן.
און דער גרינגער יונגשניי
טאנצט אום און זינגט אין זיך,
טאנצט אום און פארשיט די שטערן,
און פארשיט די נאכט,
און פארשיט דעם הינט,
און פרוחט פארשיטן מיינע אויגן,
און לאכט און זינגט אין זיך,
דער שניי זינגט אין מיר
און איך זינג אין שניי.

דער צויבערמאן.

קומט דער גוטער צויבערמאן
אויף א גילדערנעם געשפאן;
האָט ער אויגן מילד און שוואַרץ
און א דימענטענע האַרץ...
שטעלט ער זיך אין מיטן מאַרק,
הייבט ער אָן צו רופן שטאַרק;
„כ'האָב מתנות אלערליי,
קומט און קלייבט זיך אויס פון זיי..."

ווערט א טומל און געלאָף,
זעלטן מאַכט זיך אזא טראָף;
איילט זיך יעדער צו דעם גליק,
בלייבט א קינד ניט אין דעם וויג.
זאָגט דער צויבערמאן און לאַכט:
„כ'האָב פון אלצדינג מיטגעבראַכט.
זאָגט מיר יעדער זיין באַגער,
איין באַגער נאָר און ניט מער.
האָט איר צייט א פערטל שעה,
און דערנאָך בין איך ניטאָ!"

איין באַגער נאָר און ניט מער —
אויסצוקלייבן זייער שווער,
קלער אהער און קלער אהין,
פאָלג א גאַנג מיך און געפין,
וואָס איז בעסער — דאָס צי יענץ;
שרייען אַלע ווי די גענדזן.
פון די אַלע מענטשן פיל
ווייסט ניט איינער, וואָס ער וויל.

זיינען אַלע אין א קלעם.
פרעגט מען יענעם, פרעגט מען דעם:
וואָס נעמט ער? און וואָס נעמסטו?
און אין מיטן — טרו — טרו — טרו!
בלאָזט א זילבערנער טראַמפייט,
און פאַרשוונדן שטילערהייט
איז דער גוטער צויבערמאן
מיט דעם גילדערנעם געשפאן...

רויטע סאמעט אויף די פליגעלען,
רויטע קרעלן אויפן האלדו.

*

רינגל ראנגל ראנגעלינג,
פויגל פליגל פליגעלינג.

*

אויער-אויער-אויעהאָן,
הארציק פויגל אויערהאָן,
ווי ביסטו געפלוין
אליין און אליין?

*

די זון פאר אַ חבר,
דעם ווינט פאר אַ קנעכט,
וויסוואָלקן לינקס
און וויסוואָלקן רעכטס,
לענדער גרין און הימל בלאָ,
הונדערט מיילן אין אַ שעה.

*

לענדער לינדער לאַנדערלינג,
וואָלקן וועלקל וואָלקעלינג

*

אויער-אויער-אויעהאָן,
ליצער פויגל אויערהאָן,
וואָס האָסטו געגעסן
אין גאַנצן וועג?
וואָס האָסטו געטרונקען
אין גאַנצן וועג?

געטרונקען אַ טוי
פון אַ זילבערנעם בלאַט,
געגעסן אַ ווייץ
פון אַ גילדערנעם זאַנג,
געווישט זיך דאָס טויל
מיט אַ זיידענעם קוויט.

*

דאָס ליד פון אויערהאָן.

אַ ראַנד-טאַנץ

די קינדער פון די יידישע שולן אַ מתנה

פון י ה ו אַ ש.

—

אויער-אויער-אויעהאָן,
פלינקער פויגל אויערהאָן,
ווי ביסטו געפלוין,
ווי ביסטו געווען?

*

אין אַ ווייטן לאַנד,
אין אַ שיינעם לאַנד,
טויזנט וועלדער, טויזנט בערג,
און דערנאָך אַ ווונדערלאַנד.

*

וועלדער ווילדער וועלדערלינג,
ווונדער, וואַנדער ווונדערלינג.

*

אויער-אויער-אויעהאָן,
שיינער פויגל אויערהאָן,
ווי ביסטו געווען
באַקליידט אויפן וועג?
ווי ביסטו געווען
פאַרפּוצט אויפן וועג?

*

נינגאַלד-קאַמען אויסן קאַפּ,
דימענט-רינגען אויף די פיס,

זאנגען זוניק זאנגעלינג,
זילבער, זעלבער זילבערלינג

*

אויער-אויער-אויעהאָן,
וואַנדער-פויגל אויערהאָן,
וואָס האָסטו געטאָן
אַ גאַנצן טאָג?
ווי ביסטו געשלאָפן
אַ גאַנצע נאַכט?

*

געזונגען אַ ליד
פון פרי ביז שפּעט,
געשלאָפן ביינאַכט
אויף אַ שטערן-געבעט,
געהערט אינם שלאָף
ווי די פייערפליג רעדט.

*

שטערן שימער שעמערלינג,
פייער פליגל פייערלינג,

*

אויער-אויער-אויעהאָן,
קלוגער פויגל אויערהאָן,
וואָס האָסטו געזען
אין שיינעם לאַנד?
וואָס האָסטו געמערקט
אין וואַנדערלאַנד?

*

הייזער פון וואַסער,
און אויוונט פון אַיז,

ביימער, וואָס קרייען,
און פיש כאַפן מיין,
לעמער מיט פליגלען,
און קעמלען אָן קעפּ,
הינער, וואָס ריידן,
און ענטלעך מיט צעפּ.

*

לעמער, לאַמער, לעמערלינג,
קעמל, קאַמל, קעמעלינג.

*

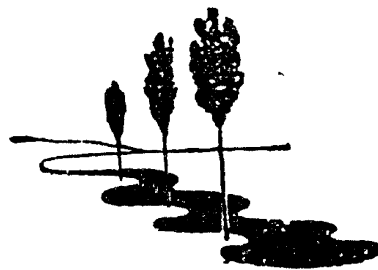
אויער-אויער-אויעהאָן,
קאַרגער, קאַרגער אויערהאָן,
אַלע לענדער אויסגעווען
און די קינדער נישט געבראַכט,
אַלע וואַנדער אָנגעזען,
און די קינדער אָפּגענאַרט.

*

אַלע לענדער אויסגעווען,
און אַ שייין געשאַנק געבראַכט,
אַלע וואַנדער אָנגעזען,
און פון ווייט אַ ליד געבראַכט.

*

לידל, לעדל, לידערלינג,
זעמער, זומער, זעמערלינג,
אויער-אויער-אויעהאָן,
קינדער-פויגל אויערהאָן,
לידל, לעדל, לידערלינג,
זעמער, זומער, זעמערלינג.

ניט געשלאָפֿן, נאָר געוואַכט.

ליבן גרילן גרין געקליידט,
פירן זיי אַ מין גערייד;
אין די גראָזן ווילן זיי,
מיט די צינגלעך פּיילן זיי.

אָט אזוי די גאַנצע נאַכט,
ניט געשלאָפֿן, נאָר געוואַכט,
ביז דער הימל צינדט זיך אָן.
ווי די קאַס ביים רויטן האָן.

זיצן זשאַבעס ערגעק-ווי,
מאַכן זיי אַן אויג ניט צו;
פאַלט אַ שטערן, שלינגען זיי,
און צוואַמען זינגען זיי.

אָט אזוי די גאַנצע נאַכט,
ניט געשלאָפֿן, נאָר געוואַכט,
ביז דער הימל צינדט זיך אָן.
ווי די קאַס ביים רויטן האָן.

אויפן קוימען, אויפן דאָך
האַלטן קליינע פייגלעך וואַך,
מיט די אייגלעך ווינקען זיי,
פון לבנה טרינקען זיי.

אָט אזוי די גאַנצע נאַכט,
ניט געשלאָפֿן, נאָר געוואַכט,
ביז דער הימל צינדט זיך אָן,
ווי די קאַס ביים רויטן האָן.

ביימער שטייען לעבן שליאַך,
האַבן זיי אַזאַ מין שפּראַך;
זייס אַ ווינטל, הוידען זיי,
גייט אַ רעגן, סודען זיי.

אָט אזוי די גאַנצע נאַכט,
ניט געשלאָפֿן, נאָר געוואַכט,
ביז דער הימל צינדט זיך אָן,
ווי די קאַס ביים רויטן האָן.

דער זינגעמאָרינג.

(אן עלטער קינד אין מיטן און קלענערע רונד ארום)

דער זינגעמאָרינג איז געגאַנגען אין וואַלד,
דער זינגעמאָרינג, דער זינגעמאָרינג.
געגאַנגען אַהין און געגאַנגען אַהער.

קינדער: ווער?

דער זינגעמאָרינג, דער זינגעמאָרינג.
גערעדט צו די פייגלען, גערעדט צו דעם גראָז.

קינדער: וואָס?

די שפּראַך פון דעם זינגעמאָרינג.
געטאָן זיך אַ הייב אינדערהויך ווי אַ שטרוי.

קינדער: אַזוי?

אַזוי גרינג איז דער זינגעמאָרינג,
געשפּרייזט אויפן טייך און די פיס ניט באַנעצט.

קינדער: אַזוי לייכט?

אַזוי לייכט איז דער זינגעמאָרינג,

האַסטו אים געזען גיין?

האַט ער אים געזען גיין?

האַט זי אים געזען גיין?

קינדער: ניין!

ניט איך און ניט דו און ניט ער האָט געזען,
ווייל קיין זינגעמאָרינג איז קיינמאָל ניט געווען.

דער זינגעמאָרינג

The image contains a handwritten musical score titled "דער זינגעמאָרינג" (Der Zingemorning). It consists of 13 staves of music in a single system. The notation includes notes, rests, and various musical symbols. There are several annotations throughout the score, including the word "טאלול" (Tollul) written in a larger font. Some annotations appear to be corrections or suggestions, such as "האָב" (hab) above a note, "ווער?" (vur?) above a phrase, and "אין" (in) above another. The handwriting is in a cursive style typical of early 20th-century manuscript notation. The overall appearance is that of a working draft or a composer's sketch.

ד א ס ט י כ ל.

מוזיק — ברוך זשיסליין.

Solo moderato.

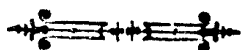
כל יום - לא ידענו שיש לנו - זמן - זמן - זמן
 רעיון - פלג - שיקו - נקו - חן - זמן - זמן - זמן
 סוף - זמן - זמן - זמן - זמן - זמן - זמן - זמן
 זמן - זמן - זמן - זמן - זמן - זמן - זמן - זמן
 זמן - זמן - זמן - זמן - זמן - זמן - זמן - זמן
 זמן - זמן - זמן - זמן - זמן - זמן - זמן - זמן
 זמן - זמן - זמן - זמן - זמן - זמן - זמן - זמן

זיס און היימיש רוישט דאָס טייכל.
 גלאַנצנדיק אין זונענשיין;
 פלוידערט קינדערש דורך אַ וואַלד-באַרג
 און די ביימער שלאָפן איין.

אינגעליליעט אין זיין מורמל
 האָט ער אויך די בערג אַרום;
 ער אליין נאָר רעדט און פלאַפערט
 באַרג און הימל האַרכן שטום.

כ'ליג האַלב וואַך און האַלב פאַרדרעמלט;
 חי פאַרנעפלט איז דער זין;
 דורכן שלעפערדיקן מוח
 פלאַנטערט זיך דאָס וועלדל גרין.

לאַנגזאַם מיטן זיך צוזאַמען
 באַרג און הימל, גראַז און קוואַל
 און דער חלומדיקער טומל
 פון אַ חייטן וואַסערפאַל.

לערנביכער אויף יידיש

פון ש. באסטאמסקי און מ. חיימסאן

1. לעבעדיקע קלאנגען - אילוסטרירטער אי.פ.
2. לעבעדיקע קלאנגען - כרעסטאמאטיע פארן ערשטן לערניאָר.
3. לעבעדיקע קלאנגען - כרעסטאמאטיע פארן צווייטן לערניאָר.
4. לעבעדיקע קלאנגען - כרעסטאמאטיע פארן דריטן לערניאָר.
5. לעבעדיקע קלאנגען - כרעסטאמאטיע פארן פערטן לערניאָר.
6. דאָס לעבעדיקע וואָרט (פון ש. באסטאמסקי און ז. רייזע)
כרעסטאמאטיע פארן VI און V לערניאָר
7. דאָס „נייע וואָרט“ כרעסטאמאטיע פאר עלטערע קלאסן אין 3 בענדער: עפאָט, ליריק און דראַמע.
8. באַוועגלעכע כרעסטאמאטיע פון ש. באסטאמסקי
(25 באַזונדערע העפּטן)

די לעבעדיקע קלאנגען, דאָס לעבעדיקע וואָרט און דאָס נייע וואָרט זינען רעקאָמענדירט פון דער צענטראַלער יידישער שול-אָרגאַניזאַציע און זינען אָנגענומען אין די יידישע שולן פון דער גאַנצער וועלט.

נייע רעכנביכער!

שוין דערשינען

- 2 נייע רעכנביכער פון ש. באסטאמסקי:
 1. אַריטמעטישער רעכנבוך פארן 2-טן לערניאָר - צאָלן סוף ערשטן הונדערט. ערשטע ידיעות פון געאָמעטרי.
 2. אַריטמעטישער רעכנבוך - ברוכצאָלן
- מיט באַשטעלונגען זיך ווענדן:

S. Bastomski Wilno, Stefańska 24

פאוועגלעכע כרעסטאמאטיע

צונויגעשטעלט פון ש. באטאמסקי

פאוועגלעכע כרעסטאמאטיע

אין באנוצערע העפטן פאר די מיטעלע און עלטערע קלאסן פון דער יידישער שול.

אין דער כרעסטאמאטיע קומען אריין ווערק פון דער יידישער און איראפעישער ליטעראטור. עס זיינען פון דערשידענע פאלגנדדיקע העפטן:

1. שלום אש — די פארשליצעניג (פון דעם לעבן פון די יודן אין מיטלעלעער איראק פון דער נישט פראכערוג פון קאסטיליע).
2. — — — דער געשאנגענער רב פון ראטענבורג.
3. — — — דער ערשטער באר.
4. — — — זקל מאמע.
5. ש. אנסקי — פאפער און זון (אינאיינעם).
6. אביהם ריווען — 1) זען עסט די מאמע 2) די נייע לאשע.
7. ז. בענאליץ וויש — די יאנגע (דאס זיבעטע עטור).
8. קאליעיאלא — (זייבערע פאפ — 15 טע ריווען). ירוש — הערש פארענטיילען.
9. טאלסטאין — גאלדענע (דעם פראגן שיינדיג). ניט און זייער געגענט.
10. מאקסימ גארכי — סטופלען (דער זיבעטע פון פארטא).
11. — — — ברוי צו קעניג, ירוש — 16 טע ריווען.
12. י. פאט — אפער נאנט גרא געווען זינען מיטען מיכאליעוויטש).
13. מ. האנטיאם — זיי איין ברוי צו געריט איין אנטלען פון פוסט.
14. הענריך סענקעוויטש — יאקאב דער שולע ירוש — באטאמסקי.
15. יעלאָוויטש — ריווען — ירוש —
16. דר. ש. עטוונער — פערקלע זיבעטע ריווען.
17. עמיל זאלא — קלינגענער ירוש — באטאמסקי.
18. שלום עליכם — זיי פון און דער ניטע ריווען.
19. בארוך זאקסאניאקא — ריווען ירוש — ריווען.
20. זאקסאניאקא ז. זאלקא — ריווען.
21. אירא — זאלא און פאפא.
22. א. סינדלע — קלינגענער.
23. דושיק לאנדאן — ריווען.

פון באטענע ריווען דער זיבעטע ריווען 15 טע ריווען 16 טע ריווען 17 טע ריווען 18 טע ריווען 19 טע ריווען 20 טע ריווען 21 טע ריווען 22 טע ריווען 23 טע ריווען